

מעולם סעדו ונשתכח וחזר הבעש"ט ויסדן
הנה ידוע ומפורסם לכל באי הצרות בית
הצדיקים. כי זאת היתה כונת הבעש"ט ז"ל.
להתאסף יחד שבטי ישראל בסעודת מרעים, ובשלש
סעודות ומלוה מלכא, ובסעודות ר"ה ובסיום מסכת,
וכדומה. והבעש"ט ז"ל לא היה הראשון לתיקון
הזה, אלא שנשתכח הדבר, וחזר הבעש"ט ויסדו.

כי הנה, כאשר ראה יצחק אבינו והביט לדורות,
כי יבוא ויגיע עת השכות, אשר לא יהיה להם אז
לעדת בני ישראל שום דבר להשיב נפשם ולחזק את
לבם, פקד ואמר (בראשית כז. ז), 'הביאה לי ציד ועשה
לי מטעמים'. התקין להם בזה, שיתאחדו ויתחברו
יחד רעים אהובים בסעודת מרעים, ובזה יהיה להם
תקומה בעת הזאת, ותעלה ארוכה, כמאמר הכתוב
(בראשית מט. א), 'האספו ואגידה לכם' וגו'. והבעש"ט
ז"ל ז"ע, היה מעורר התיקון הזה בימיו ולדורות.

(עבודת יששכר - פרשת תולדות ד"ה הביאה לי)
מלוין בשמחה ובשירים כמו למלך
זמה שאומרים זמירות במוצאי שבת, מנהג יפה
וכשר הוא. דומה לבני מדינה המלוים להוצאת המלך,
בקולות וכנורות ונבלים, כך ישראל מלוין לציצית
השבת המלכה. בשמחה ובשירים. כך נזרקה מפי ר'
יוסף טוב עלם.

(סידור רש"י - מוצ"ש ס' תקלד /
מחזור ויטרי - עמוד קטז)
לומר בפה מאמר חז"ל זה
ושמעתי בשם צדיק מפורסם, שטוב לומר כן
בפה, בפירושו, ובעת אכילת או שתית חמין, אזי
יאמר: 'חמין במוצאי שבת, מלוגמא'.
(אורחות חיים - סימן ש אות ב)

סגולת מלוה מלכה והדלקת ד' נרות
אומרים בשם הבעש"ט הק' ז"ע, שמי שיטול דיני
לסעודה דמלוה מלכה, וידליק ד' נרות בכל מוצש"ק
למלוה מלכה, מובטח לו שדוד המע"ה בודאי נמצא
שם, ולא יסתלק מן העולם עד שיראה דוד המע"ה.
ובאם יצטרך לישועה נחוצה, היינו הוא או אחד
מבני ביתו ה"ו חולה, או שלא הולך לו טוב ח"ו, ישמח
את עצמו בהמלוה מלכה ויאמר: 'רבוש"ע, הזכות של
דוד המלך יגן עלי שאוושע בבקשה פלונית', מובטח
לו שהש"ית יעזור לו, רק שיראה לקיים בכל יכלתו
סעודת מלוה מלכה בכל שבוע, עכ"ל.
(קונטרס אמרי אש - אות ב)

לחם משנה רק על השולחן
ואחר הבדלת מוצאי שבת, יסדר ב' ככרות, ולא
ינקוט בידיים אלא אחת, ויאמר דא היא סעודתא
דדוד מלכא, ובזכותה ניצל מחיבוט הקבר וכו'.
ואח"כ יסב על שולחנו, ויקח הלחם מן השנים הנ"ל,
והלחם יגיבנהו בין שני ידין, ויברך המוציא.
(פרי עץ חיים - שער יח פ"ז ופכ"ד)

שום חי
מרגלא בפי החסידים בשם הבעש"ט ז"ע, לא
שומין בסעודת מלוה מלכה, והטעם, דהרי תיקון
עזרא היתה, לאכול שום צלי ומבושל בליל שבת
להרבות הזרע, וזה לעומת זה במוצש"ק, טוב לאכול
שום חי דממעט הזרע, כנודע, עיי"ש.
(מעשה וחיאל - בקונטרס מיכלא דאסוותא עמוד טז)

נאוה נאכה [כ']

מאכלי הלב חשובים כמו בשר
מסוגיית הגמרא במסכת שבת (ק"ט): אין הכרע,
שצריך לאכול בשר דוקא בסעודת מלוה מלכה,
והבוחרים במאכלי חלב, חשוב כמו בשר.
(אשל אברהם - מהדו"ת סימן ש)

להמשיך שמחה
ומחבש לעצבותם (תהלים קמו, ג). אמר [הרה"ק
ר"מ מפרימישלאן ז"ע], מחבש ר"ת ח'מין ב'מוצאי
ש'בת מ'לוגמא, שזה סגולה לעצבות, וממשיכין
שמחה. 'שמח זבולן בצאתך', ר"ל שמחה יהיה לך
בצאתך מן השבת, 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב'.
(דברי מאיר החדש - עמוד קט)

בשבת לא מחממים מצד ציווי ה'
לענ"ד, דמהאי טעמא יהדר על אכילת חמין תיכף
במוצ"ש, להראות, שמה שמנע עצמו בשבת
מאכילת חמין, לא היה מפני שלא לרצון החמין לו,
אלא שנמנע רק מפני שנצטוו עליו, אמנם תיאבון
היה לו, דהרי מיד בכלות היום מנוחה, אוכל החמין.
וכעין שכתב החיי אדם סוף הלכות פסח,
שהגר"א הידר לאכול מצות מקדש בליל י"ח ניסן,
להראות, שמה שנמנע מלאכול עד עתה את החדש,
היה מחמת מצות הבורא.
(ש"ת שיח יצחק - סוף סימן רצד)

עתה כבר יכול לבוא לבשרינו
ורגילין להזכיר אליהו הנביא, ופירש בספר
המנהיג הטעם, לפי שהוא עתיד לבשר הגאולה,
ואיתא בעירובין (גז): מובטח להן לישראל, שאין
אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים,
וע"כ אנו מתפללין, כיון שעבר השבת ויכול לבוא
שיבוא ויבשרינו.
(טור - או"ח סימן רצה)

אליהו כותב זכויות שומרי שבת
מהר"ש [רבינו שלום מנוישטאט זצ"ל] אמר, מה
שנוהגין לומר פסוקי דאליהו, וזמירות המיוסדים על
שמו, במוצ"ש, היינו, משום דאיתא בתוס', דבמוצ"ש
ישב אליהו ז"ל תחת עץ החיים, וכותב זכויות של
שומרי שבת, ולכן מזכירין אותו אז לטובה.
(מהרי"ל - מנהגים סוף הל' שבת / קיצשו"ע - סי' צו סי"ב)

תלמדו בתנא דבי אליהו
ותאמרו אחר הבדלה, ויתן לך וכו' ופרשת וישלח.
ותלמדו בספר תנא דבי אליהו.
(דרכי ישרים - בצוואה מתלמיד הריב"ש סעיף ו)

סגולה להצלחה בכל הענינים
קבלה בידינו מפי הצדיקים יסודי עולם נ"ע,
שטוב להזכיר את הבעש"ט הק' ז"ע בכל מוצש"ק,
ולספר משבחיו ותהלוכותיו, וזה סגולה להצלחה בכל
השבוע, בכל הענינים, הן בגוף והן בנפש.
(בארת המים - עמוד ג)

לקרב בני אדם למעשיהם

מצוה לאדם, שיספר בשבחן של צדיקים כל זמן
שמזכירם, כדי לקרב שאר בני אדם למעשיהם.
(מאירי - יומא דף לח:)

כדי שגם השומעים יעשו כן
אדם מגיד לבניו או לתלמידיו, כך אני עושה, כך
היה אבי עושה, כך היה רבי עושה, כדי שהם יעשו
כך, דכתיב (ש"ב כב. כב), 'כי שמרתי דרכי ה' ולא
רשעתי מאלהי'.
(ספר חסידים - סימן תקנ"ג)

מעוררים לעשות כמעשיהם הנחמדים
וכן תועיל הקריאה בסיפור מעשה החסידים
באגדות אשר באו שם, כי כל אלה מעוררים את
השכל להתייעץ ולעשות כמעשיהם הנחמדים.
(מסילת ישרים - פרק כא)

מתעורר רושם עבודת הצדיק
דע, שסיפורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול
מאוד, כי ע"י סיפורים מצדיקים, נתעורר ונתלהב
הלב בהתעוררות גדול להשי"ת, בחשק נמרץ מאוד.
כי הרשימו שעשה אותו הצדיק, שמספרין ממנו,
ע"י עבודתו את השי"ת, זאת הרשימו נתעוררת, בעת
שמספרין מהצדיק, והיא מעוררת להשי"ת
בהתעוררות גדול.

(ליקוטי מוהר"ן - מהדו"ק סימן רמח)

כעוסק במעשה מרכבה

מצוה לשבח את הצדיקים, ויספר בשבחם ושבח
מעשיהם הטובים, וכתבו משם הר"י בעש"ט,
שהמדבר בשבח הצדיקים, חשוב כאילו עוסק
במעשה מרכבה.
(פלא יועץ - ערך דיבור)

אם לבו מתלהב סימן שהשם עמו
סימן טוב לאדם כשהוא שומע מספרים ממעלות
הצדיקים ועבודתם בקדושה לשמו ית' באמת, אם
באותו הפעם לבו חושק ומתלהב מאוד מאוד,
שיזכה גם הוא לעבוד ה' יתברך באמת, זה הוא סימן
טוב שהשם עמו וזה דבר ה' וכו'.
(נועם אלימלך - פרשת שמות ד"ה ויאמר משה)

מכל הצדיקים ובכל עת מסוגל לכל דבר
אמר הרה"ק מרוזשין זצ"ל: העולם אומרים, כי
כשמדברים במוצש"ק מהבעש"ט ז"ע, הוא 'סגולה
לפרנסה', וכשמדברים מהרבי ר' זושא ומאחיו הרבי
ר' אלימלך ז"ע, מאחד מהם הוא סגולה 'ליראת
שמים', ומאחד מהם הוא סגולה 'לבנים'.

וסיים הרחשינער, ואני אומר, כי לאו דוקא
מהצדיקים הנ"ל, ולא דוקא במוצאי שבת קודש, ולא
דוקא להני מילי הנ"ל. כי מכל הצדיקים, וכל זמן
שמדברים מהם, היא סגולה לכל דבר.
(בית ישראל - אות ז)

סעודת שלמה המלך

מקובל בשם הגה"ק השר שלום מבעלזא זצ"ל.
לעשות סעודה בכל מוצאי יו"ט, כמו במוצאי שב"ק,
שהוא נקרא 'סעודת שלמה המלך' ע"ה. וכן היו
נוהגין אצל הגה"ק משינאווא זצ"ל.
(דברי יחזקאל החדש - עמוד פג)

נהגה רביה"ק מרן הרד"א מליזענסק ז"ע, היה דרכו בקודש לשנות בכל מוצעשיק טייל עם צוק רגיל היה לראות את דוד המלך אצל במוצי"ש, עם עטרת זהב על ראשו. ופעם אחת אירע, שלא שום חגיגת צוקען כלל בביתו, ושמה הטייל ככה, בלי תעורבות צוקען.

ואח"כ נתראה אליו דוד המציה, בלתי הכתר של זהב, ושאל הקדוש רבי אלימלך את אדוניהו הנה דוד, היכן הוא הכתר. והשיבו הוא להר"א, איה אפוא החתיכת צוקען, שנחסדה בשתיית הטייל לכ" מוצי"ש, ולבעבור זה נתגלה אליו הפנים, בלתי העטרת הזהב.

(בית שלמה - אות קסג / דרכי חיים ושלים - אות חטט בתגה אות כ)

פנים בעת סעודת מלכה דמלכה אצל הרד"ק רבי איציקל מפשעוואוסק זצ"ל, כשרבים דחקו אהו שם אחד שלא הורגל באלה, ותמה ואמר, מה כל הרעש, הלא הראש ישיבה שלי אומר שיצור גדו פעם אחת בשבוע, ועובד קשות על הכנה השיעור שבויע מיום, ולכסוף אין דוחקים אליו כל כך.

ונעשה רעש בין הנוכחים, והפציר בהם הר"ר איציקל להגיד לו סיבת הרעש, עד שהתורדו לומר ו אמר אח"כ, תאמרו להראש ישיבה, שאם יכניס כל כך אהבת ישראל בהשיעור שלי, כמו שאני מבן בחלוקת השום, אזי ירחיקו נח גיילי

בגנין סעודת מלכה מלכה, היה להרח"ק רבי ישעי' מקיערסטער ז"ע דרך מיוחדת, גדול וקדוש של נשמע אצל שום צדיק אחר, ואשרי מי שזוכה לחסות בצל כנפיו.

תכף במוצי"ש עשי אצלו הכנה דרכה, וטבות טבת ותכו, והיו מבטלים בשר דוגים וכל מעדנים, וה מניגים-חלות גדולות, מרקי, בארטי, תפוחי אדמה, וקטניות, טשאלנט, פשטידא, וגם יין רב כיד המל מאן מלכי רבנן, קצורו של דבר, היו מעלין על שולחנו כסעודת שלמה בשעתו.

וזיה רגיל לספר כמה מעשיות מצדיקים אחרי הסעודה. והיה דרכו בקודש לדקדק, שיספרו ג"כ בשע מלכה דמלכה, א געלט מעש'י, והסידים וא"ש של רבינו, היו יודעים שספור זה לעת כואת, הוא סגו לפורנסה, ורבינו הי' מכוון להחשיך שפע ברכה והצלחה בבני חיי, ומזוגי דוחא, וברליאות הגוף, ורפוא הנפש, וכל טוב לבני, כדרכם של הצדיקים.

(מי באר ישעיהו - עמוד נח / בתי אבה - עמוד שד הנפש, וכל טוב לבני, כדרכם של הצדיקים.)

בענין סעודת מלכה מלכה, היה להרח"ק רבי ישעי' מקיערסטער ז"ע דרך מיוחדת, גדול וקדוש של נשמע אצל שום צדיק אחר, ואשרי מי שזוכה לחסות בצל כנפיו.

תכף במוצי"ש עשי אצלו הכנה דרכה, וטבות טבת ותכו, והיו מבטלים בשר דוגים וכל מעדנים, וה מניגים-חלות גדולות, מרקי, בארטי, תפוחי אדמה, וקטניות, טשאלנט, פשטידא, וגם יין רב כיד המל מאן מלכי רבנן, קצורו של דבר, היו מעלין על שולחנו כסעודת שלמה בשעתו.

וזיה רגיל לספר כמה מעשיות מצדיקים אחרי הסעודה. והיה דרכו בקודש לדקדק, שיספרו ג"כ בשע מלכה דמלכה, א געלט מעש'י, והסידים וא"ש של רבינו, היו יודעים שספור זה לעת כואת, הוא סגו לפורנסה, ורבינו הי' מכוון להחשיך שפע ברכה והצלחה בבני חיי, ומזוגי דוחא, וברליאות הגוף, ורפוא הנפש, וכל טוב לבני, כדרכם של הצדיקים.

(מי באר ישעיהו - עמוד נח / בתי אבה - עמוד שד הנפש, וכל טוב לבני, כדרכם של הצדיקים.)

סיפר אמר"ר מאודה"ג הג"ד ישראל טויסיג ז"ל, פעם אחת נסעתי לשבות אצל האדמו"ר רבי ישעי' קיערסטער ז"ל וכו', וראיתי, שהביאו כעשרה מיני מאכל לסעודת מלכה מלכה, והיה מאריך בסעודה עד שעה ג' לאחור תצות.

עיקר התעוררותו לעבודת ה' מסיפורי צדיקים

שמעתי מפיו הקדוש רבי נחמן מברסלב ז"ע, בעת שדיבר עמנו מגודל הענין של סיפורי מעשיות מצדיקים, שנדפס בספריו הקדושים בסיומן רלך חז"א. ואמר אז, שהוא בעצמו ז"ל, עיקר התעוררותו לעבודת השי"ת באמת, היה על ידי סיפורי מעשיות מצדיקים.

וסיפר שבבית אביו ואמו הצדיקים ז"ל היו שכיחים שם כל הצדיקים. כי כל הצדיקים היו מצויים בקהלת מעובת, מחמת שהוא מקום הפע"ט ז"ל, ורובם ככולם התאכסנו בבית אביו ז"ל, ושמע הרבה מעשיות מצדיקים, ועי"ן היה עיקר התעוררותו להשי"ת, עד שזכה למה שזכה.

(שיחות מוה"ר"ן - אות קלח)

פעם ישב מרן מרוזשין ז"עא במוצי"ש שב"ק, תפוס ברעיונותיו הקדושים ברביקות עילאה כדרכו בקודש. המשמש בקודש הגיש לפניו כוס קאווע הם, חמין במוצי"ש מלוגמא, אבל הוא לא הדגיש כלל וכלל. וכך עמד הכוס עד שנתקדק לגמרי, השמש החליפו על כוס שני יותר הם, וחזר ונשנה אותו דבר וגם זה נתקדק לגמרי.

בהענין המשמש שכבר הביא פעמים כוס חמין מלוגמא, ומרן לא שתחו ונשיגהם נתקדקו, או אז צעור מרן ז"ע מרוזשין זצ"ל מדביקותו ואמר לו, הנה כשהנשמה יורדת למטה בערב שבת קודש, שכון אור בתוך גוף האדם, אי הנשמה שבתוך האדם מבקשת מהנשמה יתירה, שיעשה לה טובה נפשית.

ובמוצי"ש שב"ק, כשהנשמה יתירה מוכנת לעלות למקור המצבונה, שואלת הנשמה ממנה אם עשה ז טובה, ואם עשתה הרי מוטב, ואם הנשמה יתירה אומרת שלא די שלא עשיתי טובה עבורך, אלא זילו עבורי לא עשיתי כלום. ואילו גם קלקלתי, אזי נעשית כביה גדולה מהנשמה. וסיים מרן מרוזשין צ"א זצ"ל: אין אז מהערעט די געוויין, ווי אזוי קען מען נאך טרונקען.

שתיית טיי עדיף משתיית קאווע (נר ישראל - היה עמוד רצו)

באחד ממי מוצי"ש בעת חליו של הגד"ק בעל ותי יוסף מפאפא זצ"ל, שוחח על הגאון רחמי"ד יסמאנר ר"י גייטרא זצ"ל, שמצא רמו על כל מעשיו, אז אמר שגם הוא ניסה לעשות כמותו, ובנתיים בה השיחה על ענין שתיית חמין במוצי"ש, ולא יכול להחליט אם קאווע עדיף או טיי.

ואמר שיש למצוא רמו למשקים אלו, קודי אל השם חזק ויאמץ וגו', רומז על קאווע, ואילו טיי מרומז הוא השעה האת שעת רחמים, ואמר שמעדיף הטיי, משום שפסקי עדיף, שהוא שופע אמונה ובטחון - לשעה זאת, ואילו פסוק של קודי אל השם, מרמז על ישועה לאחר זמן.

(מקורת הלוי - הלכות שבת סימן ש עמוד תגו בהערה)

למה שאלת על אשרי זה ולא על אשרי אחר

פעם אחת אכל השפת אמת זצ"ל מלכה מלכה, עם אחותו מרעיה, עוד קודם שהיה מנהל עדת ישרון ור, והיו מזומרים ומידות של אליהו הנביא, וכשבאו לומר הפסקי, אשרי מי שיראה פניו בחלום, שאלו ור ממקורביו, בדרך צחות, אם ראהו לאלוה הנביא פעם אחת בחלום, והיה רוצה לראות, מה ישיב.

והשיבו: מה אחת שואל דוקא על אשרי זה, ולא על אשרי ואיש אשר לא הלך כו'. (א"ה, אפשר י"ז מעט באם שמקימין אשרי האיש וכו', בניקל הוא לראות אליו הנביא.)

למה מלכה ביהדות אין א ויעטשורע

סיפר מוה"ר מענדל יוסף וויגערעל ע"ה, טרם המתלתי לבה לעריכת השלחנות של רבי איציקל בלייל בתות ולמוצי"ש שב"ק, שאל אותי רבינו פעם אחת, למה מעשיך בליל שביק"י, חשבתי לו שאני לומר חש רשעי, בביתי, והסוף לשאול: יזמה מעשיך במוצי"ש שב"ק, אמרתי שאני סועד סעודת מלכה מלכה, ול אחתי: יאזיה הסעד אוחתי, אמרתי לו יביתי, אמר לי: אינורעדיי"ם איז עס א ווייעטשורע (-היינו זית הש"ש של יום חול בלשון פולין), דא זאלסטו קומען!

גם שנים שמתאספים יחד טוב הוא

הרה"ק מהר"א מבעלא ז"ע שאל פעם לאחד מרבני תושבי העיר רחובות באר"י, אם מתאספים יו בצוותא חזא לסעד סעודת מלכה במוצי"ש, כשהשיב הוא שאין עם מי, אמר לו הרד"ק ס אביו המהי"ד ז"ע: כשיושבים רבים למלכה מלכה הוא טובה. אך מיעוט רבים שנים, שגם שנים מתאספים יחד טוב הוא, ועושים טובה גדולה להמקום שמתאספים שמה.

(שיחות של יום חול בלשון פולין), דא זאלסטו קומען!

והרה"ק מהר"א מבעלא ז"ע שאל פעם לאחד מרבני תושבי העיר רחובות באר"י, אם מתאספים יו בצוותא חזא לסעד סעודת מלכה במוצי"ש, כשהשיב הוא שאין עם מי, אמר לו הרד"ק ס אביו המהי"ד ז"ע: כשיושבים רבים למלכה מלכה הוא טובה. אך מיעוט רבים שנים, שגם שנים מתאספים יחד טוב הוא, ועושים טובה גדולה להמקום שמתאספים שמה.

ראו שם ישועות גדולות

אברך אחד מחסידי הרד"ק רבי איציקל מפשעוואוסק זצ"ל, סיפר לי דברים נוראים שאמר לו ר"א, אאם היו העולם יודעים, מה שהוא פועל במוצי"ש, בעת חלוקת השום, היו משברים אצלו את כל החלונות הדלתות להיכנס אצלו. ואכן ראו שם ישועות גדולות.

(שיחות חיים ואמנה - פ"ט אות קפז)